

بررسی حروف تأکیدی - احساسی در زبان آلمانی

و

معادل های آن در زبان فارسی

محمد رفیعی

کارشناس ارشد آموزش زبان آلمانی

تهران، بهار ۱۳۹۵

سرشناسه : رفیعی، محمد، ۱۳۴۱ -
 عنوان و نام پدیدآور : بررسی حروف تأکیدی - احساسی در زبان آلمانی و معادلهای آن
 در زبان فارسی / مؤلف محمد رفیعی.
 مشخصات نشر : تهران: رصد علم، ۱۳۹۵.
 مشخصات ظاهری : ل، ۹۱ ص: ۲۱/۵×۱۴/۵ س.م.
 شابک : ۹۷۸-۶۰۰-۹۳۹۹-۱۳۰۰
 وضعیت فهرست نویسی : فیا
 یادداشت : فارسی- آلمانی.
 یادداشت : ص.ع. به آلمانی: Eine Studie über die Abtönungspartikeln im Deutschen und deren Entsprechungen im Persischen.
 یادداشت : کتابنامه.
 موضوع : زبان آلمانی -- اصطلاحها و تعبیرها -- فارسی
 موضوع : German language -- Idioms -- Persian
 موضوع : زبان آلمانی -- مکالمه و جملهسازی -- فارسی
 موضوع : German language -- Conversation and phrase books -- Persian
 موضوع : زبان آلمانی -- خودآموز
 موضوع : German language -- Self-instruction
 رده بندی کنگره : ۱۳۹۵ / ۷۲۰۷ / PPF582
 رده بندی دیویی : ۴۳۳
 شماره کتابشناسی ملی : ۴۳۲۷۰۹۶

نام کتاب : بررسی حروف تأکیدی - احساسی در زبان آلمانی و معادل های آن در زبان فارسی
 Eine Studie über die Abtönungspartikeln im Deutschen und deren
 Entsprechungen im Persischen

نویسنده : محمد رفیعی

ناشر : رصد علم

تاریخ نشر : ۱۳۹۵

تیراژ : ۱۰۰۰

قیمت : ۱۰۰۰۰ تومان

شابک : ۹۷۸-۶۰۰-۹۳۹۹-۱۳-۰۰

حق چاپ و تکثیر برای انتشارات محفوظ است .

رصد علم

فهرست

ط	پیشگفتار به زبان فارسی	۱
ی	مقدمه به زبان فارسی	۱
VII	پیشگفتار به زبان آلمانی	۱
VIII	نشانه های آوایی الفبای فارسی	۱
۱	۱- مقدمه به زبان آلمانی	۱
۷	۲- مبانی و مفاهیم تئوری	۷
۷	۱-۲ تعاریف حروف تأکیدی (Partikeln)	۷
۷	۱-۱-۲ دستور زبان دودن (۱۹۹۸)	۷
۸	۲-۱-۲ دستور زبان دودن (۲۰۰۹)	۸
۸	۳-۱-۲ هنجل و ویدت	۸
۹	۴-۱-۲ هلیگ و بوشا (۱۹۹۸)	۹
۱۰	۵-۱-۲ هلیگ و بوشا (۲۰۰۱)	۱۰
۱۲	۶-۱-۲ گرهارد هلیگ	۱۲
۱۴	۷-۱-۲ حروف تأکیدی و معادل های آن در زبان فارسی	۱۴
۱۷	۲-۲ هم آوایی در حروف تأکیدی	۱۷
۱۹	۳-۲ تعاریف حروف تأکیدی - احساسی (Abtönungspartikeln)	۱۹
۱۹	۱-۳-۲ دستور زبان دودن (۱۹۹۸)	۱۹
۱۹	۲-۳-۲ دستور زبان دودن (۲۰۰۹)	۱۹
۲۰	۳-۳-۲ هنجل و ویدت	۲۰
۲۰	۴-۳-۲ هارالد ویدت	۲۰
۲۱	۵-۳-۲ هلیگ و بوشا (۲۰۰۱)	۲۱

۲۳	 ۶-۳-۲ گرهارد هلیبگ
۲۵	 ۴-۲ ترکیب چند حرف تأکیدی - احساسی در جمله
۲۷	 ۵-۲ عملکرد حروف تأکیدی - احساسی
۳۳	 ۳- معادل های فارسی و کاربردهای حروف تأکیدی - احساسی
۳۴	 ۱-۳ حرف تأکیدی - احساسی <i>aber</i>
۳۶	 ۲-۳ حرف تأکیدی - احساسی <i>auch</i>
۴۰	 ۳-۳ حرف تأکیدی - احساسی <i>bloß</i>
۴۴	 ۴-۳ حرف تأکیدی - احساسی <i>denn</i>
۴۹	 ۵-۳ حرف تأکیدی - احساسی <i>doch</i>
۵۴	 ۶-۳ حرف تأکیدی - احساسی <i>eben</i>
۵۸	 ۷-۳ حرف تأکیدی - احساسی <i>einfach</i>
۶۲	 ۸-۳ حرف تأکیدی - احساسی <i>etwa</i>
۶۵	 ۹-۳ حرف تأکیدی - احساسی <i>halt</i>
۶۶	 ۱۰-۳ حرف تأکیدی - احساسی <i>ja</i>
۷۱	 ۱۱-۳ حرف تأکیدی - احساسی <i>mal</i>
۷۴	 ۱۲-۳ حرف تأکیدی - احساسی <i>nur</i>
۷۸	 ۱۳-۳ حرف تأکیدی - احساسی <i>schon</i>
۸۶	 ۱۴-۳ حرف تأکیدی - احساسی <i>vielleicht</i>
۸۹	 فهرست منابع

پیش گفتار

موضوع این کتاب حروف تأکیدی، به ویژه زیر بخش آن "حروف تأکیدی - احساسی" است. حروف تأکیدی - احساسی معمولاً در محاورات روزمره کاربرد دارد. ایده تدوین این کتاب، دو سال پیش هنگام تدریس به عنوان مدرس زبان آلمانی در "کانون زبان ایران" در ذهنم نقش بست. در زمان تدریس همواره با این چالش مواجه بودم که زبان آموزان بندرت از این حروف در جملات و مکالمات استفاده می‌کنند و نوشتن پایان نامه کارشناسی ارشد این امکان را فراهم کرد تا این ایده را عملی کنم. در انجام این مهم، شایسته می‌دانم از راهنمایی و زحمات استاد ارجمند جناب آقای دکتر حبیب کمالی روستا، استاد دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی که این کتاب بر گرفته از پایان نامه کارشناسی ارشد اینجانب با راهنمایی ایشان است، تشکر و قدردانی نمایم. هدف از تدوین این کتاب، کمک به فرآیند فراگیری حروف تأکیدی - احساسی از سوی زبان آموزان ایرانی است. آنچه پس از مطالعه کتاب ضروری به نظر میرسد، تمرین کردن و به کار بردن این حروف در نوشتار و گفتار است تا به مرور در ذهن جای گیرند و در مکالمات غیر رسمی و محاورات روزمره با روانی و سهولت به کار روند. برقراری ارتباط مناسب و شایسته زبانی در گفتار، توان فهم و درک مخاطب از گفته‌های ما را افزایش می‌دهد که خود موجب نوعی تعامل موثر و تفاهم در ایجاد رابطه کلامی خواهد بود. بیان احساسات گوینده و حالات مختلف او، به دانش و مهارت‌های خاص خود نیازمند است که امید است این کتاب گامی هر چند کوچک برای تسهیل روند یادگیری این مبحث دستوری برداشته باشد.

در زبان آلمانی چون زبان فارسی، دسته ای از حروف تأکیدی وجود دارد که احساس گوینده را نسبت به واقعه‌ای خاص بیان می‌کند. زبان آلمانی از نظر تعداد و تنوع این واژه‌ها بسیار غنی است. حروف تأکیدی - احساسی بیشتر در محاوره به کار می‌روند و غالباً بیان‌کننده احساسات گوینده یا نویسنده مانند شگفتی، خشم، هیجان، ناشکیبایی، کنجکاو و ناراحتی می‌باشند. معادل‌یابی معنایی برای این حروف آسان نیست و در زبان فارسی در بیشتر مواقع، تغییر نحوه بیان و آهنگ کلام، معادل واژه‌های احساسی در زبان آلمانی می‌باشد. همچنین، بیشتر این حروف چندین معنی دارند.

حروف تأکیدی - احساسی به کلماتی گفته می‌شوند که قابلیت صرف شدن ندارند. این حروف، مانند سایر واژه‌های صرف نشدنی از جمله حروف ربط، اضافه، ندا و قیود نمی‌باشند و بیان‌کننده نظرات شخصی و موضوعات احساسی‌اند و تأکید در گفتار را می‌رسانند. این حروف به ویژه در زبان محاوره، گفتگوهای در لحظه و از پیش تعیین نشده و مکالمات دو نفری کاربرد دارند. از این رو، اغلب در زبان مکتوب و از قبل نوشته شده، نظیر متن سخنرانی و زبان رسمی چون اخبار کار بردی ندارند. ولی در برخی موارد مانند متن نمایشنامه که زبان عامه مردم است و به صورت محاوره‌ای بر روی صحنه اجرا می‌شود، می‌توانند کاربرد داشته باشند. بنابراین حروف تأکیدی - احساسی در زبان محاوره، بیشترین کاربرد را دارند.

حروف تأکیدی (Partikeln) و یکی از زیر مجموعه های آن یعنی حروف تأکید-احساسی (Abtönungspartikeln) از لحاظ مفهومی، معنی ضعیفی دارند. از این رو، اغلب در فرهنگ لغات و کتب عمومی دستور زبان، مطالب قابل توجهی در این باره دیده نمی‌شود. این حروف به تنهایی از اجزای جمله به شمار نمی‌روند، حذف آنها از نظر دستوری، لطمه‌ای به ساختار جمله وارد نمی‌کند و چنانچه در جمله به کار روند، لحن و نحوه بیان جمله تغییر می‌کند. حروف تأکید-احساسی، تفاوت های ظریفی را در ارتباطات کلامی ایجاد می‌کنند که به هیچ وجه نباید این تفاوت ها را دست کم و یا نادیده گرفت. زیرا این حروف نه تنها به روانی زبان کمک می‌کنند، بلکه محدوده فضای احساسی کلام را نیز تعیین می‌کنند. در واقع می‌توان گفت که به فضای گفتار، معنای دقیق‌تری می‌بخشند. از این رو است که شاید بتوان تسلط یک خارجی زبان به زبان آلمانی را از میزان تسلط وی در به کار گیری حروف تأکید-احساسی در گفتار او متوجه شد.

با استفاده از حروف تأکید-احساسی می‌توان نظرات و انتظارات گوینده را در موضوع مورد بحث نشان داد. به عنوان مثال وقتی در جمله "مگر رانندگی بلد نیستی"، "مگر" را از جمله حذف کنیم، تاثیری در ساختار جمله به لحاظ دستور زبان به وجود نمی‌آید ولی تفاوت معنایی ظریف و مختصری ایجاد می‌شود. در مثال دیگر، در جمله "خبر جدیدی هست؟"، زمانی که بخواهیم پرسش خود را دوستانه تر بیان کنیم، آهنگ کلام جزء مهمی از جمله است که به کمک آن احساسات خود را بهتر نشان داده و مقاصد خود را واضح تر بیان می‌کنیم، اما در

زبان آلمانی با استفاده از حروف تأکیدی- احساسی قادر به بیان روشن‌تر احساسات خود می‌باشیم.

در این کتاب پس از تلاش برای ارائه تصویری جامع از حروف تأکیدی و یکی از زیر مجموعه‌های آن (حروف تأکیدی- احساسی) و اهمیت تسلط بر آنها، دیدگاه‌های نظریه‌پردازان بزرگ و مشهور آلمانی و کتاب‌های مرجع دستور زبان آلمانی در این باره بررسی و مقایسه شده و همچنین به نظریات برخی مترجمان و زبان‌شناسان ایرانی پرداخته شده است. در بخش سوم کتاب، کاربردها و معانی مختلف حروف تأکیدی- احساسی به دو زبان آلمانی و فارسی به تفصیل بررسی و تلاش شده است با ارائه مثال‌های متعدد، زبان آموزان با معانی دقیق‌تر این حروف آشنا شوند.